

տեղ՝ սկիզբը միայն կը դրուի, ըստ սովորութեան: Բայց այս անգամ դպիրը կը խռտորի իւր և իւր պաշտօնակցաց ուղղութիւնէն, և մեր արձանագրութեան մէջ Տոչպա անունան սկիզբը ծանօթ յայտարար նշանը դնելէն յետոյ Տոչպաէն անմիջապէս ետքը փոխանակ նորէն կրկնելու նշանը, կը գնէ բոլորովին նոր բան մը՝ ամբողջ գրերով գրուած, որ կը կարգացուի պա-ա-դոսպ-րի կամ պա-ա-ռսմ-րի: Եւ չիլ ասկէ կը հետեւցնէ թէ « քաղաք », կը կոչուի ուրարտեան լեզուա պա-ա-դոսպ-րի. և սակայն կասկածելով՝ որ թերեւ առաջին երկու տառերն (պա-ա) ընդօրինակողին մէկ սխառն ըլլայ, նախորդ Տոչ-աչ-պա-ա յատուկ անուն վերջին երկու տառից կրկնութեամբ, կ'առաջարկէ ընթեռնուլ միայն դոսպրի: Թող ներքին համարձակութեանս՝ թէ ես այս կարծիքէն չեմ. վասն զի, նախ՝ արձանագրութեան այս մասն քարին երկու երեսին վրայ տարածուած է այսպէս — Տոչ-աչ-պա- (և շարունակութիւնը միւս երեսին վրայ անցընելով) ա պա-ա-....., որ անկարելի է շփոթութեան և կամ կրկնութեան տեղի տայ, մանաւանդ այնպիսի անձի մը՝ ինչպէս օրինակող պաշտօնէին՝ որ ատորեստանբանութեան անդեակ չըլլալուն համար, ստիպուած էր տառերուն վրայ նայելով գծագրել հաստարմարար, պատկերահանի մը գերը կատարելով պարզապէս: Եթէ այս կտորը մի և նոյն առիթ վրայ գրուած ըլլար՝ քիչ մը կ'սկսած իր կրնար ըլլալ, ենթադրելով որ օրինակողն անուշագրութեամբ երկու անգամ գծած է պա-ա տառերն. բայց ոչ, ինչպէս տառերը, մէկ մասը քարին մէկ երեսին վերայ գրուած է, և միւս մասը քարին յաջորդ երեսին վրայ գրուած: — Երկրորդ գիտութեան այն է՝ որ Եւրոպիոյ դոսպ կարգացած տառը պէտք է կարգաւ ՈՒՄ: Այս փոքրիկ շփոթութիւնն յառաջ եկած է՝ Պոլիս և ՈՒՄ տառից իրարու հետ ունեցած նմանութենէն. Պոլիս ունի չորս ուղղահայեաց սեպ, իսկ ՈՒՄ ունի երեք հաստ միայն: Ե մեր օրինակին մէջ ալ ճիշդ երեք հաստ է: Ուստի ուրարտեան լեզուա « քաղաք », պէտք է կոչուի պա-ա-ռսմ-րի կամ պառսմրի:

Պարիս, 20 դեկտ. 1896.

Կ. Յ. ԲԱՍՄԱՃԻԱՆ

Յ. Գ. — Արմաւուրի մէջ վերելբնս գտնուած և կտորած աղիւսի մը կտորի վրայ գրուած (Սմառտեանց թ. 23, Տեղագիր Գեղարքանի ծովագարդ գառաթի, 1896, երես 777) « կեղծ ու շինծու », արձանագրութեան (Բաշմ. 1896,

երես 328) հարագատութիւնը կը պաշտպանէ Բելք վաւերական համարելով զայն, առաջի Բերլինի Մարգարանական Ընկերութեան. (նիստ 16 մայիսի 1896. Հմմտ. (Zeitsch. f. Ethnologie, 1896, երես 315) ⁽¹⁾).

Նոյն

Գ Ի Ն Ի

Իտալական օրագրի մի, — Giornale di Erudizione կոչուած՝ որ Փլորինտոյ մէջ կը հրատարակուի, — նախորդ համարներէ միայն մէջ բանաւոր ոմն հարցում մ'ըրեր էր, թէ արդեօք յուն. οὐα եւ οἶνος, եւ լատին. vinum եւ uva բառերուն մէջ ո՞ր եւ է աղբիւս չի կայ ամենեւին: — Այդ. յիշեալ լրագին Յա. նուարի թիւթին մէջ, G. Nerucci ստորագրութեամբ հետեւեալ պատասխանն տրուեր էր: « Բնաւ ո՞ր եւ է ստուգաբանական ծագումն կամ աղբիւս չի կայ յուն. Յա, ծի, օդի եւ οὐα (այլեւայլ յոյն գաւառաբարբառք՝ որք կը նշանակեն արօսի կամ սին, լատ. sorbus, գաղղ. cornier, գերմ. Vogelbaum — ծառ բալնայ) եւ οἶνος, եռուկան բարբառով Բօյոս, յորմէ ծագեր է լատիններէն vinum, եւ uva բառերուն մէջ. ուստի անկարելի է որ արօսայ կամ սին եւ օդի եւ օւա լատիններէն յուն. οὐα-յէն չի կազմուի vinum բառն: Հմմտ. GEORG CURTIUS, Grundzüge der Griechischen Etimologie. Թէ եւ լեզուաբանական գիտութիւնն տարուէ տարի հսկայաքայլ կը դարգանայ, սակայն ոչ սակաւք տակաւին այն նախապաշարման մէջ են, թէ աշխարհիս ամենայն լեզուք երբայական յառաջ եկեր են, եւ այլն: Գիտնականօրէն յունական ստուգաբանութիւնն արիական նախատիպարին վերայ հաստատուած է, եւ ոչ սեմականին. եւ հնունւարար ghaîn (?) բնաւ աննշանութիւն չունի ոչ οἶνος եւ ոչ vinum բառերուն հետ ». սակայն, պէտք է աւելցնել, թէ այդ բառն հայերէն գինիի հետ ունի նմանաձայնութիւն. եւ եթէ G. Nerucci հմուտ ըլլար հայերէն կամ արեւելեան լեզուաց, անշուշտ ուրիշ ոճով պիտի գրէր իւր պատասխանը:

1. Երկին անգամ կը խնդրեմ մեր ազգային բանասէրներէն որ եթէ տոսպական նոր արձանագրութեան մը հանդիպին՝ բարեհաճին անոր նմանաձայնութիւնն ինձ յղել, այս հարցեղով.

Basmadjian
108, Avenue de Neuilly.
PARIS - NEUILLY.